
МОТИВИ И ПРЕДНОСТИ ПАРТИЦИПАЦИОНИХ ПОСЛОВА

MOTIVES AND ADVANTAGES OF PARTICIPIAL BUSINESSES

Радован Спремо

Универзитет за пословни инжењеринг и менаџмент Бања Лука, Студијски
центар Требиње²¹

Сажетак

Партиципациони послови су такви послови гдје се два или више предузећа удружују у циљу обављања заједничког посла, као што је заједничка набавка сировина, опреме, заједничка производња, заједничко кредитирање, заједничка куповина и продаја робе у своје име и за заједнички рачун. Основни мотив оваквог вида дјелатности јесте остваривање профита. У раду је за илустрацију узет примјер партиципационих послова, куповине и продаје робе, гдје се хипотетички приказује остварени профит и тиме објашњава значај и мотиви оваквог вида дјелатности.

Кључне ријечи: партиципациони послови, трговинска предузећа, партиципација, књиговодство, герент, провизија, калкулација, профит, добит, роба, подјела добити.

Abstract

Participial businesses are the ones where two or more companies unite with aim to carryout common business i.e. common procurement of raw material, equipment, common manufacturing, supplies of credits, common procurement and sale of goods for itself or in joint interest. Basic motive of this kind of business dealing is to make profit. In this Paper is taken, as an illustration, example of participial businesses, procurement and sale of goods, where realized profits are shown hypothetically and explaining significance and motives of this kind of business.

Keywords: participial businesses, commercial companies, participant, accountancy, guarantor, commission, calculation, profit, goods, profit distribution.

---

²¹E-mail: rspremo@het.ba

Увод

Партипациони послови су такви послови у којима се два или више предузећа удружују у циљу обављања неког заједничког посла. Ти послови могу бити следећи: заједничка набавка сировина и материјала, заједничка производња, заједничка набавка опреме, заједничка куповина и продаја робе у своје име и за заједнички рачун, заједничко кредитирање послова већег обима и слично.

Основни мотив партиципационих послова је остваривање већег профита. Да бисмо то и објаснили неопходно је кроз примјер илустровати. За илустрацију ћемо узети примјер заједничке куповине и продаје робе као најчешћи облик партиципационих послова. Овакав вид посла се обавља на основу унапријед склопљеног уговора којим се утврђује предмет купопродаје тј. врста и количина робе, висина новчаног учешћа сваког удруженог трговинског предузећа, ко ће у обављању посла бити партиципент, а ко герент, начина расподјеле остварене добити и други важни послови који се детаљније објашњавају у раду који слиједи.

Партиципациони послови

Под партиципационим пословима се подразумијевају такви послови у којима се два или више предузећа удружују у циљу обављања неког заједничког посла као што је заједничка набавка (нпр. опреме, сировина итд), заједничка производња, заједничко кредитирање, заједничка куповина и продаја робе у своје име и за заједнички рачун. Основни мотив оваквог вида дјелатности је остваривање профита.

За илустровање партиципационих послова узећемо за примјер заједничку куповину и продају робе, као најчешћи облик партиципационих послова. Она се обавља на основу унапријед склопљеног уговора којим се утврђује предмет купопродаје тј. врста и количина робе, у предмет уговора улазе и следећи елементи: висина новчаног учешћа сваког удруженог трговинског предузећа као партиципанта, начин покрића трошкова везаних за реализацију уговореног посла, ко ће од партиципаната вршити набавку, а ко продају робе, ко ће од партиципаната бити герент, (герент води послове и обрачун калкулације) начин покрића трошкова герента по основу ускладиштења робе у његовом магацину и обрачуну посла, начин расподјеле оствареног профита и вријеме трајања уговора. Партиципациони послови који се састоје од заједничке набавке и продаје робе, у ком партиципент набавља, а герент продаје заједничку робу и гдје се учешће герента и партиципанта једнако реализује кроз следеће пословне промјене: а) уплату учешћа герента партиципенту, б) набавку заједничке робе, в) продају заједничке робе од стране партиципанта геренту, г) продају заједничке робе, д) обрачун заједничке набавке и продаје робе и њ) исплату. Партиципанти приликом обављања заједничке куповине и продаје робе према трећим лицима иступају у своје име (Шкарић-Јовановић и Радовановић, 2006, стр.375).

У књиговодству трговинских предузећа како код герента тако и код партиципанта заједничка куповина и продаја робе се води одвојено од редовне куповине и продаје робе.

Илустроваћемо хипотетички примјер партиципационих послова, сљеди илустрација (Спремо, 2013, стр. 302-304):

Партиципанти А и Б договорили су заједничку куповину и продају одређене врсте робе на домаћем тржишту под сљедећим условима: и партиципанти А и партиципанти Б учествују са подједнаким новчаним вриједностима у вези са овим послом. Партиципанти А врши набавку робе, а партиципанти Б је герент тј. продаје и саставља обрачун робе, Геренту припада 8% провизије по основу надокнаде трошкова ускладиштења, осигурања, манипулације и прављења калкулације, односно обрачуна робе. Остварени профит се дијели сразмјерно уложеним новчаним средствима између партиципаната.

- Партиципанти Б тј. герент је на основу договора дозначио партиципанти А готовину у износу од 6.500КМ као удио у заједничком послу куповине робе.
- Партиципанти А је купио дату робу за 12.000КМ и послао је партиципанти Б као геренту ради продаје, трошкови превоза су 1.000 КМ.
- Партиципанти Б је као герент примио послату робу од партиципанта А вриједности 13.000КМ, робу је ускладиштио и продао за 16.000КМ.
- Партиципанти Б као герент дозначио је партиципанти А 7.360КМ по основу његовог новчаног удјела и дијела профита који му припада.

Обрачун дате робе изгледа како сљеди:

Продаја		16.000
<hr/>		
Трошкови продатих роба:		
Фактурна вриједност робе	12.000	
Трошкови превоза	1.000	
Провизија герента	1.280	14.280
<hr/>		
Добитак		1.720
<hr/>		
Подјела добитка		
А (50%)	860	
Б (50%)	860	
<hr/>		

У вези са датим заједничким послом герент ће у свом књиговодству на рачунима извршити сљедећа књижења:

Партиципанти из		Набавна вриједност реализоване робе из	
<u>Д партиципационих послова П</u>		<u>Дпартиципационих пословаП</u>	
(1) 6 500.-	13 000.-(2)	(6) 7 140.-	1 280.-(4)
(8) 7 360.-	860.-(7)		
		Реализација робе из	
		<u>Дпартиципационих пословаП</u>	
		8 000.-(5)	
Обрачун заједничке			
<u>Д куповине и продаје робе П</u>			
(2) 13 000.-	16 000.-(3)		
(4) 1 280.-	7 140.-(6)		
(5) 8 000.-			
(7) 860.-			

У књиговодству герента књижене су, у претходном примјеру, оне промјене које доводе до измјене стања појединих дијелова у његовој активи и пасиви. То су промјене које се односе на новчани износ послат партиципantu у заједничкој куповини и продаји робе, пријем купљене робе од партиципанта и њена продаја, састављање коначног обрачуна робе и ликвидација обавеза према партиципantu.

Објашњење књижења:

1. Књижење дознаке новчаног удјела партиципанта А у заједничкој куповини робе.
2. Књижење пријема робе од партиципанта А.
3. Књижење продаје заједничке робе за готово.
4. Књижење провизије герента.
5. Књижење дијела продаје заједничке робе која се односи на герента.
6. Књижење дијела трошкова продате заједничке робе која се односи на герента.
7. Књижење дијела добитка који припада партиципantu А.
8. Књижење дознаке новчаног удјела и дијела добитка који припада партиципantu А.

У вези са заједничком куповином и продајом робе партиципant исто као и герент, у свом књиговодству књижи само оне промјене које код њега доводе до промјене стања његове активе и пасиве.

Д		Готовина		П	
(1)	6 500.-				
(7)	7 360.-				
Геренти из					
Д партиципационих послова П					
(3)	13 000.-		6 500.-(1)		
(6)	860.-		7 360.-(7)		
Обрачун заједничке					
Д куповине и продаје робе П					
(2)	13 000.-		13 000.-(3)		
(4)	8 000.-		7 140.-(5)		
			860.-(6)		
Набавна вриједност реализоване робе из					
Д партиципационих послова П					
(5)	7 140.-				
Реализација робе из					
Д партиципационих послова П					
					8 000.-(4)
Д Добављачи у земљи П					
					13 000.-(2)

Објашњење књижења:

1. Књижење дознаке новчаних средстава од герента као његовог удјела у заједничкој куповини робе.
2. Књижење куповине заједничке робе.
3. Књижење слања купљене заједничке робе геренту ради продаје.
4. Књижење дијела продаје заједничке робе која се односи на партиципанта А.
5. Књижење дијела трошкова продаје заједничке робе који се односе на партиципанта А.
6. Књижење дијела добитака који припада геренту.
7. Књижење дознаке од герента уложених новчаних средстава и дијела добитка који припада партиципанту.

У вези са заједничком куповином и продајом робе датог партнерства на домаћем тржишту ситуација почетног биланса стања је сљедећа: у активи готовина износи 13.000КМ - „А“ у пасиви, капитал 6.500КМ и „Б“ капитал 6.500 КМ. Ситуација крајњег биланса стања, по окончању датог заједничког посла, под претпоставком да су све обавезе измирене, је сљедећа: у активи готовина 16.000КМ - у пасиви „А“ капитал 7.360КМ – „Б“ капитал 7.360КМ. Према томе анализа показује да је успјешно обављени дати заједнички посао довео до повећања капитала оба партнера што је и мотив партиципационих послова. Сагледавање овог омогућава, поред биланса стања, и извјештај капитала партнера, који се истовремено саставља.

Закључак

Заједничка куповина и продаја робе, као најчешћи облик партиципационих послова, обавља се на основу унапријед склопљеног уговора којим се утврђују предмет купопродаје (то јест врста и количина робе), висина новчаног учешћа

сваког удруженог трговинског предузећа као партиципанта, начин покрића трошкова у вези са послом који се обавља, одређује се ко ће од партиципаната вршити набавку, а ко продају робе, коће од парципанта бити герент.

У вези са заједничком куповином и продајом робе партиципент исто као и герент, у свом књиговодству књижи само оне промјене које код њега доводе до промјена стања његове активе и пасиве. Потребно је нагласити да у књиговодству трговинских предузећа како код герента тако и код партиципанта, заједничка куповина и продаја робе се одвојено води од редовне куповине и продаје робе. У датом примјеру анализе показују да је дошло до повећања капитала код оба партиципанта што је и мотив партиципационих послова. Партиципанти приликом обављања заједничке куповине и продаје робе према трећим лицима иступају у своје име.

Попис литературе

- Вукелић, Г. (2008). *Финансијско рачуноводство*. Београд: Београдска банкарска академија.
- Козомара, Ј. (2005). *Спољно трговинско пословање*. Београд: Институт за економску дипломатију.
- Лукић, Р. (1990). *Трошкови промјена*. Београд: Савремена администрација.
- Лукић, Р. (2007). *Рачуноводство трговинских предузећа кроз примјере*. Београд: Економски факултет.
- Лукић, Р. (2008). *Рачуноводство трговинских предузећа*. Београд: Центар за издавачку дјелатност Економски факултет у Београду.
- Малинић, Д. С. (2007). *Основе рачуноводства*. Београд: Универзитет „Браћа Карић“.
- Спремо, Р. (2013). *Рачуноводство*. Бања Лука: Универзитет за пословни инжињеринг и менаџмент.
- Шкарић-Јовановић, К. и Радовановић, Р. (2006). *Финансијско рачуноводство*. Београд: Центар за издавачку дјелатност Економски факултет у Београду.